

Saaremaa

Maleva

L. 3. 166 SP 2334
1933

TOIMETUS JA TALITUS
Kuresaar, Saaremaa Maleva
Staap, kõnetr. 1.
=

KUULUTUSTE HIND:
Kuulutuse küljel 3 s. mm.
esimesel " 8 s. "
teksti osas 10 s. "

Tea taja

2422

Ilmub kaks korda kuus.
Tellimise hind:
postiga aastas — 75 senti.
Tellimisi võtavad vastu kõik
malevkondade ja kompaniide
päälikud ja naiskodukaitse
jaoskondade esinaised.

№ 1/2/3. (91/92./93.)

20. jaanuaril 1933

V aastakäik.

Kaitsetiidu Saaremaa Maleva päälitu

Käsu nr. 72.

B 4827

Kuresaares, 23. detsembril 1932 a.

§ 1.

Avaldan teadmiseks Kaitsetiidu Ülema käsurirja 21. detsembrist f.a. Nr. 64 § 2:

„Avaldan teadmiseks, et kaitsekoogu poolt 8. detf. f.a. toimetatud valimiste järgi on kaitsetiidu vanematekoogu koosseis järgmine:

1.	Vanematekoogu esimees	—	kindral	J. Laiboner.
2.	„ abiesimees		härra	R. Einbund.
3.	„		„	A. Anderkopp.
4.	Vanematekoogu liige		„	R. Terras.
5.	„		„	D. Köster.
6.	„		kindral-major	G. Jonson.
7.	„		„	R. Päts.
8.	„		„	J. Tõnisson.
9.	„		„	J. Köpp.
10.	„		„	J. Jaakson.
11.	„		„	R. Maurits.
12.	„		„	E. Saar.
13.	„		„	J. Jakobson.
14.	„		kol. leitn.	D. Luiga.
15.	„		„	H. Lauri.
16.	„		„	A. Rohwer.
17.	„		„	M. Saar.
18.	„		„	J. Markson.

Diendus: Kaitsetiidu kaitsekoogu protokoll Nr. 13.

§ 2.

Avaldan teadmiseks Kaitsetiidu Ülema käsurirja 21. detsembrist f.a. Nr. 64 § 10:

„Tähistan oma käsurirja Nr. 32 § 7 — 1930 a. Julius Hindriku p. Penbi'i kohta, arvates 1. detsembrist f.a.

Diendus: Sjh. nr. 1034.

§ 3.

Käsin Maleva Side komando päälitul Maleva Side komando ümberkorraldada Maleva Side rühmaks Peastaabi poolt maksma pandud „Sideühuste koosseisud“ kohaselt ja täitmiseks minule ettelanda 1. aprilliks 1933 a.

Diendus: Sjh nr. 681.

§ 4.

Käsin Maleva Kuulipildujate komando päälitul Maleva Kuulipildujate komando ümberkorraldada maleva ühtikuts Raste-Kuulipildurite rühmaks Peastaabi poolt maksma pandud „Raste-

Kuulipildujate ühuste normaal koosseisud“ kohaselt ja täitmiseks minule ettelanda 1. aprilliks 1933 a.

Diendus: Sjh. nr. 698.

§ 5.

Kinnitan Baljala malevkonna Vaimjala kompanii spordi- ja propaganda päälitaks sama kompanii tl. Eduard Plank'i, 15. detsembrist f.a. arvates.

Diendus: Sjh. nr. 24.

§ 6.

Babastan Sergei Silla Vaimjala kompanii lastejuhataja kohalt ja määran kompanii uueks lastejuhatajaks sama kompanii tl. Aleksander Saar'e, 1. detsembrist f.a. arvates.

Diendus: Sjh. nr. 24.

§ 7.

Kodanil Oskar Aleksandri p. Trei lugeda vastuvõetaks Kaitsetiidu Kuresaare malevkonna Kuresaare kompanii koosseisus, 16. detsembrist f.a. arvates.

Diendus: Sjh. nr. 509.

§ 8.

Alljärginised Sõrve malevkonna Abroka kompanii kaitsetiidulased lugeda omal palvel kaitsetiidust väljaastunuks:

Trt. Nr.	Kaitsetiidulase perekonna-ees- ja isanimi	Vahatumis loetud	Vahatumise põhjus
1.	Wahter, Georg Peetri p.	13.XII.32 a.	Wabaaja puudusel.
2.	Riit, Willem Tiidreku p.	— " —	—
3.	Tuulit, Aleksander Jaagu p.	— " —	Wabaaja puudusel.
4.	Kuub, Aleksander Mardi p.	— " —	—

Diendus: Sjh. nr. 33.

§ 9.

Baljala malevkonna Vaimjala kompanii kaitsetiidulased Johannes Aleksandri p. Sepp ja Juhan Georgi p. Säärel lugeda omal palvel kaitsetiidust väljaastunuks, 15. detsembrist f.a. arvates.

Diendus: Sjh. nr. 33.

§ 10.

Maleva Muusika komando kaitsetiidulased Juhan Georgi p. Tischler ja Paul Oll lugeda omal palvel kaitsetiidust väljaastunuks, 15. detsembrist f.a. arvates.

Diendus: Sjh. nr. 33.

R. Lints, major,
Kaitsetiidu Saaremaa maleva päälit.

Käsurirja väljaantud 30 detsembril 1932 a. kell 1500.

Kaitseliidu Saaremaa malewa päälitu

K ä j u t i r i n r. 73.

Kurelaares, 28. detsembril 1932 a.

§ 1.

Avaldan teadmiseliks Kaitseliidu Ülema käsukirja 22 detsembrist f. a. Nr. 66 § 1, 2 ja 3:

„§ 1. — Noorte Kottaste Peawanema kohalt lahkus kaitseliidu wanematekogu abiesimees R. Einbund arvates 1. augustist f. a.

Peawanema R. Einbund'i juhtimisel on Noorte Kottaste organisatsioon tegutsenud oma sünnihetkest alates, kus wanematekogu kinnitas Noorte Kottaste Põhimäärused. Nende põhimääruste elluviimine ja kogu kaitseliidu noorteorganisatsiooni loomine on toimunud R. Einbund'i otsese juhatusel all, mille tagajärjel Noorte Kottaste organisatsiooni kahe aasta kestel on juba koondunud üle neljatuhande noore. Peawanema R. Einbund'i poolt algatud töö tulemusena Noorte Kottaste organisatsioon on omanud üleriiklise kuju ning näitab järjekindlat arenemise tendentsi.

Ütlen lahtuvalde Peawanemale teenistuse nimel tema suure hoole ja tehtud töö eest sügavama tänu.

„§ 2. — 7. detsembril f. a. walis kaitseliidu wanematekogu Noorte Kottaste Peawanemaks kaitseliidu wanematekogu esimehe kindral Johann Laidoner'i.

Alus: Kaitseliidu wanematekogu protokoll Nr. 23.

„§ 3. — Lisaks senistele Noorte Kottaste Peawanema abidele prof. A. Piip'ile ja A. Kerem'ile walis kaitseliidu wanematekogu 7. detsembril f. a. Noorte Kottaste Peawanema abiks Kaitseliidu peastaabi ülema kolonel-leitnant J. Maide.

Alus: Kaitseliidu wanematekogu protokoll Nr. 23.

§ 2.

Kodanit Aleksei Aleksandri p. Lember lugeda wastuwõtutiks kaitseliitu — Põide malewkonna Maasi kompanii koosseisu, 29. detsembrist f. a. arvates. —

Diendus: Ljh. Nr. 676.

§ 3.

Wastawate klassifikatsjete komisjonide ees katse sooritanud päälitid ja kaitseliitlased kinnitan II tüütklassi kutses:

1	Jao p. Tasa, Julius Linna ümbr. komp.	R.prt. 20.5. ja 17.6.32 a.	nr. 4.
2	Al. Treiman, Iwan	" " "	nr. 4.
3	Jao p. abi Err, Alfred	" " "	" "
4	Rhm. p. abi Priske, Peeter	" " "	" "
5	R-do p. abi Böhrmann, Ewald Side k-do	13.11.32 a.	nr. 6.

§ 4.

Wastawate klassifikatsjete komisjonide ees katse sooritanud päälitid ja kaitseliitlased kinnitan esiklassi lasturi kutses:

1	Rhm. p. Hääl, Sergei Linna ümbr. komp.	R.prt. 20.5. ja 17.6.32 a.	nr. 4.
2	Al. Tool, Kirill	" " "	" "
3	" Treiman, Aleksei	" " 8.11. ja 6.12.32 a.	nr. 5.
4	" Wäli, Arteemi	" " "	" "
5	" Paas, Friedrich	" " "	" "
6	R-do p. abi Rosenfeldt Kuulipild. k-do	13.11.32 a.	nr. 6.
	Reinhold		
7	Jao p. Kane, Sergei Kuref. Imp.	" " "	" "
8	R-l. Jürgens, Aleksei Kuulipild. k-do	" " "	" "
9	" Koow, Aleksander	" " "	" "
10	" Mets, Alfred Side k-do	" " "	" "

§ 5.

Wastawate klassifikatsjete komisjonide ees katse sooritanud päälitid ja kaitseliitlased kinnitan I klassi lasturi kutses:

1	Al. Wäli, Arteemi Linna ümbr. komp.	R.prt. 20.5. ja 17.6.32 a.	nr. 4.
2	" Awik, Peeter	" " "	" "
3	" Rüpp, Wladimir	" " "	" "
4	" Kuff, Aleksei	" " "	" "
5	Jao p. abi Jürisson Al-der	" " 8.11. ja 6.12.32 a.	nr. 5.
6	Al. Watt, Drest	" " "	" "
7	" Ritt, Nikolai Kuulipild. k-do	13.11.32 a.	nr. 6.

§ 6.

Wastawate klassifikatsjete komisjonide ees katse sooritanud päälitid ja kaitseliitlased kinnitan II klassi lasturi kutses:

1	Al. Kuuu, Eduard Linna ümbr. komp.	R.prt. 20.5. ja 17.7. 32 a.	nr. 4.
2	" Matt, Arseni	" " "	" "
3	" Kuuu, Elmar	" " 8.11. ja 6.12.32 a.	nr. 5.
4	" Papp, Johan	" " "	" "
5	" Kiiber, Al-der	" " "	" "
6	Jao p. Tang, Aleksander	" " "	" "
7	" Belwet, Oskar	" " "	" "
8	" abi Tornberg, Oskar	" " "	" "
9	Al. Jürisson, Artur	" " "	" "

§ 7.

Wastawate komisjonide ees kontrollharjutused läbiteinud päälitid ja kaitseliitlased luban II lasturiklassi harjutuste täitmisele:

1	Al. Kristjan, Al-der Linna ümbr. komp.	R.prt. 20.5. ja 17.6.32 a.	nr. 4.
2	Rhm. p. abi Matt, Aleksei	" " 8.11. ja 6.12.32 a.	nr. 5.
3	Al. Siplane, Aleksander	" " "	" "
4	" Treiman, Kirill	" " "	" "
5	" Pupart, Wladimir	" " "	" "
6	" Lepil, Mihail	" " "	" "

R. Lints, major,

Kaitseliidu Saaremaa malewa päälit.

Käskuri väljaantud 30 detsembril 1932 a. kell 1800.

K ä j u t i r i n r. 2.

Wahjala malewkonnale.

Uue-Eõwel 12. detsembril 1932 a.

I

Wabastan kõik Laimjala kompanii jao päälitid ja nende abid omadelt kohtadelt ja kinnitan uue jaotuse järele jao päälituits ja nende abideks:

1	rühma	1	jao	päälituts	Drest Torn'i
1	"	1	"	päälitu abiks	Johannes Reggo.
1	"	2	"	päälituts	Alfel Tõll'i
1	"	2	"	päälitu abiks	Aleksander Saar'e
2	"	1	"	päälituts	Aleksander Lember'i
2	"	1	"	päälitu abiks	Johannes Kärmi
2	"	2	"	päälituts	Aleksander Kassel'i
2	"	2	"	päälitu abiks	Wasili Kõõts'a.

II

Rogula kompanii kaitseliitlase August Kadak'i wiin üle jama kompanii toetajaks liikmeks.

A. Kaul, s.-leitn.

malewkonna päälit.

**Kaitseleitud Saaremaa malewa peälkku
Rüütliri nr. 1.**

Kureesaares, 5. jaanuaril 1932 a.

§ 1

Arvabdan teadmiseks 1932 a. malewas korraldatud karikawõistluste tulemused.

1. Võistlejate ükste arw ja osawõtt võistlustest.

Osalistate aastate eeskujul korraldati

malewas ka 1932 a. traditsioonilised laste-wõistlused — „karikawõistlused“, millest võtsid osa kõik võistluste kohuselised üksused, millest kokku 22. Seega võtsid karikawõistlustest osa 100 prots. üksustest.

Wastawalt võistlustest osawõtnud üksuste arwu suurendamisega on suurenenud ka meeste osawõtt.

Kui 1930 a. võistlustest võttis osa 625 kaitseleitudlast ehk 75,7 prots. kaitseleitud-

laste arwust ja 1931 a. — 764 kaitseleitudlast ehk 73,6 prots. kaitseleitudlaste koguarwust, siis 1932 a. tõusis võistlejate kaitseleitudlaste arw juba 928 mehele, mis annab 86,9 protsenti üksuste nimekirjas seiswate kaitseleitudlaste arwust.

Karikawõistluste tagajärgi kolme aasta kohta selgitab alljärgnew tabel:

Jr. Nr.	Kompaniide nimetus	1930 a.			1931 a.			1932 a.			
		Osaw. arw	Osaw. prots.	Restm. film	Osaw. arw	Osaw. prots.	Restm. film	Kim. olew. arw	Osaw. arw	Osaw. prots.	Restm. film
I õppepiirkond.											
1	Kureesaare kompanii (I)	34	89,4	44,552	46	95,8	65,166	83	81	97,5	45,433
2	" II "	49	89,1	31,927	47	90,3	39,397	Liswibeeritud			
3	Linnaümbr. "	39	100	56,153	38	97,4	53,300				
4	Side komando	27	90	43,733	21	70	32,666	31	24	79,3	30,530
5	Pihkla kompanii	38	77,6	40,224	56	93,3	38,144	60	58	96,6	45,333
6	Leifi "	58	86,6	35,313	58	74,3	36,879	64	45	70,3	28,250
7	Pärjamaa "	49	84,5	33,431	26	57,7	27,115	33	27	81,8	30,242
8	Loona "	—	—	—	45	86,5	43,826	48	34	70,8	30,604
9	R. kuulipild. l-do	—	—	—	22	73,3	30,282	24	23	95,8	30,750
10	Õppur kompanii	—	—	—	40	81,6	23,711	53	48	90,5	26,509
11	Ruhnu rühm	—	—	—	—	—	—	30	30	100	54,366
Kokku õppepiirk.		294	88%	40,762	399	82%	39,048	524	464	88,5	35,720
II õppepiirkond.											
12	Rihelkonna kompanii	32	74,4	38,674	36	67,9	35,433	67	63	94	38,477
13	Kärkla "	42	73,7	26,859	27	54	20,120	52	46	88,4	30,230
14	Mustjala "	42	77,7	22,537	42	76,3	36,207	51	47	92,1	35,764
15	Lämmada "	30	58,8	19,274	26	54,1	21,562	74	58	78,3	23,108
16	Lorgu "	30	90,9	43,424	29	82,8	43,054	32	29	90,6	36,875
17	Abrola "	—	—	—	19	57,5	22,004	30	21	70	27,400
Kokku õppepiirk.		176	75%	30,153	179	65,5	29,730	306	264	86,2	31,975
III õppepiirkond.											
18	Rogula kompanii	42	95,4	43,659	42	89,3	44,191	55	52	94,5	36,400
19	Hellamaa "	29	61,7	26,744	31	65,9	24,127	30	22	73,3	27,633
20	Uuemõisa "	45	61,6	23,136	52	65	25,962	59	52	88,1	28,745
21	Ruhnu-Suure komp.	22	50	14,818	35	72,9	26,608	34	25	73,5	27,002
22	Maasi "	17	53,1	12,687	26	76,4	14,323	28	25	89,3	30,000
23	Lainjala "	—	—	—	—	—	—	32	24	75	32,187
Kokku õppepiirk.		155	64,2	24,209	186	73,9	27,042	238	200	84	30,328
Kokku malewas :		625	75,7	31,708	764	73,8	31,940	1068	928	86,9	32,674

2. Üksuste paremus järjekord.

Wõistlustagajärge poolest tulid üksused kohtadele järgmiselt:

1 koht	Ruhnu rühm	54,366	filma.
2 "	Kureesaare kompanii	45,433	"
3 "	Pihkla "	45,333	"
4 "	Rihelkonna "	38,477	"
5 "	Lorgu "	36,875	"
6 "	Rogula "	36,400	"
7 "	Mustjala "	35,764	"
8 "	Linnaümbruse "	35,183	"
9 "	Lainjala "	32,187	"
11 "	Raste kuulipild. l-do	30,750	"
10 "	Loona kompanii	30,604	"
12 "	Side komando	30,530	"
13 "	Pärjamaa kompanii	30,242	"
14 "	Kärkla "	30,230	"

15 koht	Maasi kompanii	30,000	filma
16 "	Uuemõisa "	28,745	"
17 "	Leifi "	28,250	"
18 "	Hellamaa "	27,633	"
19 "	Abrola "	27,400	"
20 "	Ruhnu-Suure komp.	27,000	"
21 "	Õppur "	26,509	"
22 "	Lämmada "	23,108	"

Malewa lestimine film 33,238.

3. Paremad üksused.

Laskealuse poolest osutusid parimateks üksusteks maal — Ruhnu rühm ja luuas — Kureesaare kompanii.

4. Vasturite hinnang üfjustes.

№. Nr.	Kompanide nimetused	0 mehi	Rõõft alla 30	Rahuldawaid 30—60	Häid üle 60	Kõrge wõitl. osawõit.
1	Ruhnu rühm	—	1	15	14	30
2	Kurefaare komp.	—	10	59	12	81
3	Pihitla	—	3	42	18	58
4	Riheltonna	—	19	31	18	63
5	Torgu	—	6	20	3	29
6	Kogula	—	16	34	2	52
7	Muštjala	—	13	32	2	47
8	Linnauubr.	3	29	55	7	94
9	Laimjala	—	3	16	5	24
10	Kasketuulip. L-do	1	9	12	1	23
11	Loona kompanii	—	2	29	3	34
12	Side komando	—	7	18	4	24
13	Pärjamaa komp.	—	6	21	—	27
14	Kärkla	2	18	22	4	46
15	Maafi	—	11	14	—	25
16	Uuemõisa	—	21	31	—	52
17	Leifi	—	11	27	7	45
18	Hellamaa	—	8	12	2	22
19	Abroka	—	4	16	1	21
20	Muhu-Suure komp	—	11	12	2	25
21	Oppur	1	25	22	—	48
22	Lümmada	1	29	27	1	58

5. Varimad üfiftagajärjed.

1	B. Künestam	Ruhnu rühm	75	filma
2	H. Lorenz	"	74	"
3	A. Redlich	Riheltonna komp.	72	"
4	A. Kirs	Kurefaare	70	"
5	A. Rahn	Pihitla	70	"
6	J. Tuist	"	70	"
7	R. Sepp	Kurefaare	69	"
8	A. Treiman	Linnauubr.	69	"
9	E. Algren	Ruhnu rühm	69	"
10	W. Knaps	Riheltonna	69	"
11	M. Wäli	Kurefaare	68	"
12	A. Torn	Side komando	68	"
13	A. Mets	"	68	"
14	H. Kasf	Pihitla	68	"
15	P. Ullisgord	Ruhnu rühm	68	"
16	E. Sepp	Kurefaare	67	"
17	D. Arjut	"	67	"
18	E. Hääl	Linnauubr.	67	"
19	U. Östermann	Ruhnu rühm	67	"
20	D. Alder	Pihitla	67	"
21	A. Lille	Loona	67	"
22	J. Saawa	Kärkla	67	"
23	A. Hollmann	Ruhnu rühm	67	"
24	A. Bahi	Muhu-Suure komp	67	"
25	S. Kane	Kurefaare komp.	66	"
26	H. Priske	Linnauubr.	66	"
27	A. Sepp	Pihitla	66	"
28	H. Maripuu	"	66	"
29	A. Rafu	Leifi	66	"
30	P. Loop	"	66	"
31	H. Kars	Side komando	66	"
32	P. Tamberg	Riheltonna	66	"
33	E. Rand	"	66	"
34	H. Martinson	Kurefaare	65	"
35	E. Rahnit	Pihitla	65	"
36	M. Ellerbusf	Ruhnu rühm	65	"
37	J. Melin	"	65	"
38	H. Dreher	"	65	"

39 H. Andreas Torgu komp. 65 filma
 40 A. Sint Riheltonna " 65 "
 41 J. Ruust Leifi " 65 "

6. Üfiftakawõte.

Wõrrelbes 1932 aasta karitawõistluste tulemusi eelmiste aastate tulemustega, peab tunnistama, et malew on läinud edu rada. Wõistlustest on osawõtnud kõik üfifused ja kõik üfifused on ka suutnud wäljatuna wõistlusmäärustes ettenähtud 70 protf. koosseisust. Esirinnas seisab Ruhnu rühm, kes kõik mehed suutis wõistlustele wälja tuna. Järgnewad — Kurefaare kompanii 97,5 protf.; Pihitla kompanii — 96,6 protf.; Linnauubruse kompanii — 96,0 protf.; Kasketuulipildujate komando — 95,8 protf.

Wiimasteks on jäänud Loona kompanii — 70,8 protf.; Leifi kompanii — 70,3 protf.; ja Abroka kompanii — 70,0 protf.

Wiimaseid saawutusit tuleb lugeda nõrgaks. Malewfondade ja kompaniide päälitutel sellele tõsist tähelepanu pöörata, selgitada millest see tingitud, kus waja käed külge panna ja kus waja — teha ta wastawad järeldused.

Wäljalastud lestmiste filmade arvuga tuli esitohale jällegi Ruhnu rühm — üfifitu mehe lestmine 54,366 filma. Teiseks Kurefaare kompanii — 45,433 filma ja kolmandaks Pihitla kompanii — 45,333 filma.

Wiimasteks on jäänud Muhu—Suure kompanii — 27,000 filma; Oppur kompanii — 26,509 filma ja Lümmada kompanii — 23,108 filma. Kende ja samuti ka Pärjamaa, Maafi, Uuemõisa ja Oppur kompanii ribades on weel hull nõrku lastureid, kellede wäljafoolitamisele korralitult lasturiks õppeirtondade instruktoreit ja wastawatel päälitutel pöörata tähelepanu, neile wastawaid eelharjutusi ja õppusi korraldades.

Malewa üfifitmehe lestmine film on aga eelmise aasta omaga wõrrelbes tõusnud — 1931 aastal 31,7 protf. 1932 aastal — 41,5 protf. mis näitab et karitawõistluste tähtsusest on aru saadud ja tagajärgede tõstmiseks tütt tõsist tööd arateltud.

Tänan kõiki päälituid ja malewlast, eriti aga Ruhnu rühma omi, karitawõistluste korraldamisel tehtud töö ja nähtud wae-wa eest. Usun, et nende üfifuste päälituid, kes möödnud wõistlustel wiimasteks jäid, tulemuste põhjused wäljafelgitawad ja kõik teewad, et järgmistel wõistlustel enam sappa ei jääks!

§ 2.

Awaldan teadmiseks, et minu poolt olid 1932 aasta karitawõistlustel üfifustes määratud kohtunikud järgmiselt:

1. Ruhnu rühm — II j. madr. Pulmann, Pilber ja noor Gran.
2. Kurefaare kompanii — kapten M. Wäli, M. Kalm, A. Jürgens, E. Wõhrmanu, K. Kane, W. Peegel.
3. Pihitla kompanii — kapten M. Wäli, G. Koppel, A. Riiber, J. Pihel, A. Sepp.
4. Riheltonna kompanii — R.-ltm. R. Waabel, A. Loop, B. Loop, J. Alret.
5. Torgu kompanii — Joh. Ruut, J. Priske.
6. Kogula kompanii — Ref.n.-ltm. J. Ots, A. Riib, Ed. Plant.
7. Muštjala kompanii — R.-ltm. R. Waabel, J. Truu, E. Umaj.
8. Linnauubruse kompanii — major R. Vints, kapten M. Wäli, J. Tamm, M. Kalm, V. Kalm, D. Raju, J. Mikkau.
9. Laimjala kompanii — D. Laurits, A. Sannit, J. Wesberg.
10. Kasketuulipildujate komando — kapten M. Wäli, J. Unnam, Hagias.
11. Loona kompanii — kapten M. Wäli, A. Põld, H. Kasf.
12. Side komando — kapten M. Wäli, J. Jürgens, W. Peegel.
13. Pärjamaa kompanii — kapten M. Wäli, M. Kreitsmann, G. Sengbusch, A. Koel.
14. Kärkla kompanii — n.-ltm. R. Waabel, J. Wõtti, Ed. Tamme, E. Erlach, A. Wenda.
15. Maafi kompanii — Ref.n.-ltm. J. Ots, M. Doplaup, Peegel.
16. Uuemõisa kompanii — major R. Vints, ref.n.-ltm. J. W. Wäin, S. Riit.

17. Leisi kompanii — kapten M. Väli, W. Rihkrand, W. Tiit, M. Kreitsmann, M. Uusna, A. Tuus.
 18. Hellamaa kompanii — Ref. n.-ltm. J. Ots, Saaremäel, A. Prii.
 19. Abroka kompanii — major H. Lints, n.-ltm. H. Waabel, J. Kiwi, J. Kuut, P. Kann.
 20. Muhu-Suure kompanii — W. Kast, A. Pauts, A. Kaaber.
 21. Öppur kompanii — kapten M. Väli, O. Raju, D. Päid.

22. Lümmada kompanii — n.-ltm. H. Waabel, D. Tamm, E. Põõpuu, E. Hõbenif, J. Paul.

R. L i n t s, major,

Kaitjeliidu Saaremaa malewa päälit.

Käsitliri väljaantud 7 jaanuaril 1933 a. kell 1400.

Kaitjeliidu Saaremaa malewa päälitu Käsitliri Nr. 3.

Kurefaares, 10. jaanuaril 1933 a.

§ 1.

Uwaldan teadmiseks ja täitmiseks malewa talwise õppeperioodi tegewustawa 1. detsembrist 1932 a. kuni 30. aprillini 1933 a.

Art. Nr.	Õppuse aeg	Õppuse koht	Õppusest osawõtjad kompaniid
----------	------------	-------------	------------------------------

1. detsembrist 1932 a. kuni 30. aprillini 1933 a. malewas korraldatakse järgmised õppused:

a) Õppetegewus, mis korraldab malewa staap.

P ä ä l i t u t e õ p p e p ä e w a d.

(Kompaniide, rühmade ja jagude päälitub ja nende abid).

1	15. ja 16. jaan.	kl. 9—18	Uuemõisa rahwamajas.	Uuemõisa kmp., Maasi kmp. I rhm., Laimjala kmp.
2	21. ja 22. "	" 9—18	Kootsiküla algkool.	Rihelkonna, Lümmada, Mustjala ja Kärla kmp.
3	25. ja 26. "	" 9—18	Leisi mlwt. kodus.	Leisi, Pärjamaa, Kogula kmp. ja Maasi k. II rhm.

b) Õppused, wõistlused ja harjutused, mis korraldavad õppepiirkondade instruktorid.

1) I õppepiirkond.

1. Päälitute õppused.

(Kompaniide, rühmade, jagude päälitub ja nende abid.)

4	9. jaanuaril	kl. 19—21	Kurefaar, malewa staap.	Kurefaare, Öppur kmp. Side ja r. kuulip. k-do.
5	12. "	" 9—17	Pihla wallamaja.	Pihla kompanii.
6	18. "	" 9—17	Loona "	Loona
7	23. "	" 19—21	Kurefaar, malewa staap.	Kurefaare, Öppur kmp. Side ja r. kuulip. k-do.
8	9. weebr.	" 19—21	" "	" "
9	10. "	" 9—17	Praakli metsawahil.	Vinnaümbruse kmp.
10	20. "	" 19—21	Kurefaar, malewa staap.	Kurefaare, Öppur kmp., Side ja r. kuulip. k-do.
11	10. märtsil	" 19—21	" "	" " "
12	24. "	" 19—21	" "	" " "
13	3. aprillil	" 19—21	" "	" " "
14	24. "	" 19—21	" "	" " "

2. Lasimine püstoliteki päälitutele.

15	19. jaanuaril	" 9—11	Kaarma lasterada.	Loona kompanii.
16	28. weebruari	" 15—17	Leisi "	Leisi "
17	1. märtsil	" 13—16	Lõpi "	Pärjamaa kmp.
18	12. "	" 13—16	Loode "	Kurefaare, Öppur kmp., Side ja r. kuulipild. k-do.
19	13. "	" 13—16	Sutu "	Pihla kompanii.
20	30. "	" 15—17	Loode "	Kurefaare, Öppur kmp., Side ja r. kuulipild. k-do.

3. Lastejuhatajate alusturused.

21	13. jaanuaril	" 9—17	Pihla wallamaja.	Pihla kompanii.
22	18. "	" 9—17	Loona "	Loona "
23	27. "	" 9—17	Leisi mlwt. kodus.	Leisi ja Pärjamaa kmp.
24	28. weebruari	" 9—17	Leisi lasterada.	" "
25	5. märtsil	" 9—17	Kurefaar, Loode laster.	Kurefaare, Öppur kmp., Side ja r. kuulipild. k-do.

4. Noormalewlaste õppused.

26	19. jaanuaril	" 12—18	Loona wallamaja.	Loona kompanii.
27	3. weebruari	" 18—22	Kurefaar, malewa staap.	Kurefaare kmp., Side ja r. kuulipildujate k-do.
28	10. "	" 9—17	Praakli metsawahil.	Vinnaümbruse kompanii.
29	13. "	" 15—18	Pihla wallamaja.	Pihla "
30	26. ja 27. weebr.	" 9—17	Leisi malewl. kodus.	Leisi ja Pärjamaa "
31	7. aprillil	" 18—22	Kurefaar, malewa staap.	Kurefaare kmp., Side ja r. kuulipildujate k-do.
32	28. "	" 18—22	" "	" " "

St.Nr.	Õppuse aeg	Õppuse koht	Õppustest osavõtjad kompaniid
5. Õppused malewlastele.			
33	26. jaanuaril kell 18—18	Leifis, malew. kobus.	Leifi kmp.
34	7. weebruaril „ 19—22	Kurefaar, malewa staap.	Kurefaare kmp., Side ja r. kuulipildujate k-do.
35	13. „ „ 9—15	Pihla wallamaja.	Pihla kmp.
36	19. „ „ 10—15	Kurefaar, malewa staap.	Õppur „
37	10. „ „ 9—15	Praalli metsawahil.	Linnaümbruse kmp.
38	2. märtsil „ 12—17	Pärsamaa feltsimajas.	Pärsamaa kmp.
39	15. „ „ 12—17	Loona wallamaja.	Loona kmp.
40	21. „ „ 19—22	Kurefaar, malewa staap.	Kurefaare kmp., Side ja r. kuulipild. k-do.
41	23. „ „ 9—17	Randwere feltsimajas.	Linnaümbr. kmp. I rhm.
6. Raste kuulipildujate erioõppused.			
42	10. jaanuaril „ 19—22	Kurefaar, malewa staap.	Raste kuulipild. k-do.
43	31. „ „ 19—22	„	„
44	14. weebruaril „ 19—22	„	„
45	21. „ „ 19—22	„	„
46	6. märtsil „ 19—22	„	„
47	19. „ „ 10—15	Loode lasterada.	„
48	29. „ „ 19—22	Kurefaar, malewa staap.	„
49	21. aprillil „ 15—19	Loode karjamaal.	„
7. Side erioõppused.			
50	30. jaanuaril „ 19—22	Kurefaar, malewa staap.	Side komando.
51	22. weebruaril „ 19—22	„	„
52	9. märtsil „ 19—22	„	„
53	20. „ „ 19—22	„	„
54	25. aprillil „ 19—22	„	„
8. Püstol-kuulipild. toimetuste õppused.			
55	1. weebruaril „ 19—22	Kurefaar, malewa staap.	Kurefaare kmp.
56	17. „ „ 19—22	„	„
57	28. „ „ 15—17	Leifi lasterada.	Leifi „
58	1. märtsil „ 13—16	Lõpi „	Pärsamaa „
59	12. „ „ 9—13	Kurefaar, Loode laster.	Kurefaare „
60	13. „ „ 13—16	Sutu lasterada	Pihla „
61	26. „ „ 9—12	Kurefaar, Loode laster.	Kurefaare „
9. Klassitafed.			
62	1. märtsil „ 9—13	Lõpi lasterada.	Pärsamaa kmp.
63	13. „ „ 9—13	Sutu „	Pihla „
64	26. „ „ 12—17	Kurefaar, Loode laster.	Kurefaare, Õppur kmp., Side ja r. kuulipild. k-do.
10. Kontrollkogumised.			
65	5. weebruaril „ 10—14	Kurefaar, malewa staap.	Õppur kmp.
66	2. märtsil „ 9—12	Pärsamaa feltsimaja.	Pärsamaa „
67	15. „ „ 9—12	Loona wallamaja.	Loona „
11. Karitawõistlused.			
68	6. detf. „ 9—16	Loode lasterada.	Linnaümbruse komp.
69	11. „ „ 9—16	„	Õppur „
2) II õppeaastal.			
1. Vastekasandus.			
a) Karitawõistlused.			
1	11. detsember.	Salme lasterada.	Abroka komp.
b) Klassitafed.			
2	11. „	Salme lasterada.	Abroka komp.
3	19. „	Abaja „	Rihelkonna komp.
4	26. märtsil	Sõmera „	Rärla komp.
5	2. aprillil	Mõntu „	Torgu „
c) Vastekohatajate alustuskused.			
6	2. ja 3. aprillil	Mõntu algkool.	Torgu komp.
7	4. ja 5. „	Salmel.	Abroka „

Yr. №	Õppuse aeg	Õppuse koht	Õppusest osavõtnud kompaniid
-------	------------	-------------	------------------------------

2. Üldõppused.

8	8. jaanuaril	Kärta wallamaja.	Kärta tmp.
9	13. "	Torgu "	Torgu "
10	15. "	Abroka "	Abroka "
11	29. "	Lümmada "	Lümmada "
12	5. weebruaril	Mustjala "	Mustjala komp.
13	12. "	Kõruse koolimaja.	Kõruse rühm.

3. Noormalewlaste õppused.

14	17. ja 18. detsembril	Krootiküla koolimaja.	Kihelkonna tmp.
15	13. jaanuaril	Torgu wallamaja.	Torgu "
16	11. ja 12. jaanuaril	Abroka "	Abroka "
17	27. ja 28. "	Lümmada "	Lümmada "
18	11. ja 12. weebruaril	Kõruse koolimaja.	Kõruse rühm
19	5. ja 6. "	Mustjala wallamaja.	Mustjala komp.

4. Kontrollkogumised.

20	8 jaanuaril	Kärta wallamaja.	Kärta komp.
21	15. "	Abroka "	Abroka "
22	29. "	Lümmada "	Lümmada "

3) III õppeaastal.

1. Päästehatajate aluskursused.

1	15. ja 16. weebr. kl.	9—18	Muhu-Liival.	Muhu-Suure ja Hellamaa tmp.
2	20. ja 21. "	9—18	Uuemõisa rahvamaja	Uuemõisa ja Maafi tmp.
3	27. ja 28. "	9—18	Rogula w., Tõnija l.	Rogula ja Laimjala tmp.

2. Malewlaste õppused.

4	29. jaanuaril	9—17	Rogula wallamaja.	Rogula tmp.
5	5. weebruaril	9—17	Liigalasma küla.	Maafi tmp. I rhm.
6	6. "	9—17	Maafi wallamaja.	" " II "
7	12. "	9—17	Hellamaa "	Hellamaa tmp. "
8	19. "	9—17	Uuemõisa rahvamaja	Uuemõisa "
9	26. "	9—17	Laimjala wallamaja.	Laimjala "
10	12. märtsil	9—17	Muhu-Suure "	Muhu-Suure tmp.

3. Noormalewlaste õppused.

11	13. ja 14. weebr. "	9—18	Muhu-Liival.	Muhu malewfond.
12	5. ja 6. märtsil	9—18	Haapsu külas.	Maafi tmp.
13	19. ja 20. "	9—18	Uuemõisa rahvamaja.	Uuemõisa "
14	27. ja 28. "	9—18	Laimjala wallamaja.	Laimjala "
15	2. ja 3. aprillil	9—18	Rogula "	Rogula "

4. Kontrollkogumised.

16	5. weebruaril	9	Liigalasma küla.	Maafi tmp. I rhm.
17	6. "	9	Maafi wallamaja.	" " II "
18	12. "	9	Hellamaa "	Hellamaa tmp. "
19	26. "	9	Laimjala "	Laimjala "

5. Klasiõppused.

20	4. märtsil	10	Drindõmme lasterada.	Maafi tmp. I rhm.
21	7. "	10	Jõdu "	" " II "
22	11. "	10	Linnuse "	Muhu-Suure tmp.
23	13. "	10	Rapi "	Hellamaa "
24	18. "	10	Kenu "	Uuemõisa "
25	26. "	10	Kuhwe "	Laimjala "
26	31. "	10	Waljala "	Rogula "

6. Püstol-tahtpild. toimonna õppused.

27	18. "	13—17	Mui küla.	Uuemõisa tmp.
28	31. "	13—17	Ariste "	Rogula "

R. S i n t s, major

Kaitseleidu Saaremaa Malewa päälitu R ä s k i r i nr. 1.

Kurejaares, 7. jaanuaril 1933 a.

§ 1.

Awaldan teadmiseks ja täitmiseks Kaitseleidu Ülema käsutirja 2. jaanuarist j. a. Nr. 1 § 1, 2 ja 3:

„§ 1. — Kaitseleitu on oma õppelastmises nii kaugale jõudnud, et võib täie hoo ja innuga astuma samm edasi ja alata lahingisijuliste lasteharjutuste äräõppimist.

Et kaitseleidu lasturid ja tütid võiksid teadlikult lahingisijuliste lasteharjutuste täitmisele asuda, peavad nad enne seda läbi tegema lahinglastmisesse ettevalmistuse kooli. Selle teostamiseks on peastaabi poolt välja antud raamat „Kaitseleidu lahinglastmisesse kool 1 viht: lasturi ettevalmistamine lahinglastmisesse“. See raamat võtta tarvitusele ametliku õppe- raamatuna ning seal toodud juhendite järgi korraldada malewates ja nende allüksustes tüttide ning lasturite ettevalmistust lahinglastmisesse.

Asja ilmunud roamatutega varustada lastejuhatajaid ja üksuste päälituid, kes lastetegewust juhivad.

Lahinglastmisesse kooli teostamine kohtadel on kaitseleidu lasteasjanduslike tegewuse lähemaks ja tähtsamaks ülesandeks, mille täitmisele peavad asuma kõik üksuste päälituid, instrktorid ja lastejuhatajad täie hoo ja tahtmisega.

„2. — Käfen malewate päälitutel 1933 a. lasteasjanduse alal peardõht panna lahinglastmisesse ettevalmistuse kooli läbiwõtmiseks tüttidega ja klassilasturitega.

Selleks malewates:

1) 1932/1933. a. talwe perioodi wõtta lastejuhatajate kursustel peamiseks õppe- aineks lahinglastmisesse ettevalmistuse harjutused; lastejuhatajaid tuleb kursustel nii kaugale välja õpetada, et nad 1933 a. suwel suudaksid neid harjutusi korraldada kohtadel iseseiswalt.

2) 1933 a. suwe- ja sügisperioodidel wõtta tüttide ja klassilasturite lasteasjanduslike tegewuse kawassee esikohale just lahinglastmisesse ettevalmistuse harjutused.

3) Kaitseleidu lasterajad sisseseada ja muretseada tarwilised abinõud, et neis oleks võimalik läbi wiia lahingisijulisi harjutusi. Lasterabade sisseseaded peavad valmis olema 1. maiks 1933. a.

Teen instrktoritele ülesandeks oma õppeirakondade lasterajad järgi waadata, kas nad lahinglastmisesse kooli- bulid ja lastmine nendel ei ole hädaohtlik. Instrktoritel anda kohalikelele päälitutele ja lastejuhatajatele juhendisi ja näpunäiteid kuidas lasterada korraldada ja organiseerida, et sellel saaks lahinglastmisesse ettevalmistawaid harjutusi läbi wiia, millisi märklaude ja muid wähenäid waja muretseada ning kuidas neid valmistada.

Reis kohtades kus praegustel lasterabadel pole võimalik lahingisijulisi lasteharjutusi läbi wiia, leida ja kindlaks määrata lastekohad lahinglastmisesse wäljaspool lasterabadeid (sood, mererannad, liiva nõmmed jne.). See tahtmise juures neid leidub. Samuti need kohad valmistada ette lahingisijuliste harjutuste läbiwõtmiseks.

Ettevalmistustöödega lahinglastmisesse kooli läbiwõtmiseks tuleb otsekohe peale hakata. Iga wiimatus siin on lubamata.

Kõik päälituid peavad omale seadma eesmärgiks: „Kõitide klassilasturitega ja tüttidega 1933 a. jooksul läbi wõtta lahinglastmisesse ettevalmistuse harjutused, et juba 1934. a. saaks üle minna lahinglastmisesse!“

„§ 3. — Lahinglastmisesse ja lahinglastmisesse ettevalmistawate harjutuste läbiwõtmiseks panen maksma järgmise korra:

1) Lahing- ja ettevalmistawate harjutustest peavad osa wõtma kõik klassilasturid ja tütid;

2) II klassi tüti lastele võib lubada ainult neid esilasturisi, kes täitnud mõlemad ettevalmistuse kooli põhiharjutused;

3) iga aasta jooksul on kõik tütid ja lasturid kohustatud läbi lastma vähemalt kaks lahingisijulist lastmist; need, kes juba läbilastanud lahinglastmisesse ettevalmistuse „põiharjutused“, lastewad ettevalmistuse kooli „lisaharjutusi“;

4) lahingisijuliste (lahing- ja ettevalmistuse) harjutuste peale luban aastas iga tüti- ja klassilasturi peale ärä kulutada kuni 30 padrunit. Üksikute meeste lahingisijuliste lastmiste padrunite ülejääke võib kasutada lisapadrunite andmiseks teistele lasturitele ja tüttidele, kes wajawad lahingisijuliste harjutuste peale rohkem lastemootna. Nende lisapadrunite arv aastas ei tohi olla iga tüttiklassi lasturi kohta suurem kui 20 padrunit.

Lahingisijuliste lastmisesse peale määratud padrunisi ei tohi muuks otstarbeks ärä kasutada ja sel alal tekkinud ülejäägid arwesse wõtta padrunite nõudmisel järgmise aasta peale;

5) kuni 1. aprillini 1933. a. luban iga tüti ja klassilasturi peale äratarwitada lahinglastmisesse ettevalmistuse harjutuste sooritamiseks kuni 10 padrunit;

6) ettevalmistuse ja üksikmehe lahinglastmisesse tagajärjed kantakse sisse harilikult korras „Lasteraamatuse“.

§ 2.

Kõigil instrktoritel ja päälituil kaitseleidu ülema käsutirja teadmiseks ja täitmiseks wõtta ja selles ettenähtud:

—raamat „Kaitseleidu lahinglastmisesse kool 1 viht“ päälituil malewa staabist wäljanduda ja päälitutele ning lastejuhatajatele kätte toimetada,

—lahinglastmisesse ettevalmistuse harjutused instrktoritel läbiwõtta kõigil päälitute ja lastejuhatajate kursustel 1933 a. talisel, suwisel ja sügisel perioodil,

—lasterabade ülewaatus instrktoritel lõpetada 1. aprilliks 1933 a. ja tagajärgebest ettekanda.

§ 3.

Awaldan teadmiseks ja täitmiseks kaitseleidu ülema käsutirja 2. jaanuarist j. a. Nr. 2 § 1:

„Käesolewa juures awaldan teadmiseks ja täitmiseks „Juhendid lastejuhatajate kursuste korraldamiseks 1932/33. a. talisel perioodil“, millede järgi tuleb lastejuhatajatele ja nende kandidaatidele korraldada erikursuseid.

Lastejuhatajad on need juhid, kes koha- peal, kaitseleidu üksustes, lasteharjutusi korraldawad ning lastetegewust elustawad. Tagajärjerikas on nende töö siis, kui nad ise selleks ettevalmistuse saanud ja wajalised oskused omawad.

Lastejuhatajate kursuste eesmärgiks on: lastejuhatajaid nii kaugale välja koolitada, et nad suudaksid kohtadel iseseiswalt korraldada ja läbi wiia nii õppelastmisesse, kui ka lahinglastmisesse ettevalmistawaid lasteharjutusi.

Ühe aastaga ei suudeta lastejuhatajaid wajalises ulatuses väljaõpetada. Sellepärast tuleb kursuseid korraldada järjekindlalt iga aasta, kuni lastejuhatajad täielikult välja koolitatud.

Siis: Juhendid lastejuhatajate kursuste korraldamiseks 1932/33. a. talisel perioodil.“

R. L i n t s, major,

Kaitseleidu Saaremaa malewa päälit.

Käsutirja wäljaantud 7. jaanuaril 1933 a. kell 1400.

Siis Kaitseleidu ülema käsutirjale nr 2 § 1—2. jaanuarist 1933. a.

Juhendid lastejuhatajate kursuste korraldamiseks 1932./33 a. talisel perioodil.

1. Kursuste eesmärk ja siin.

Lastejuhatajate kursuste põhieesmärgiks on:

a) neile kätte õpetada wiisid, kuidas kohalikel lasterabadel ja wäljaspool neid korraldada ja läbi wiia ettevalmistawaid harjutusi lahinglastmisesse peafoobi poolt wäljaantud „Kaitseleidu lahinglastmisesse kool, 1 viht“ kohaselt,

b) kätte õpetada reitwade hooletande ja kontrollimise reeglid.

Need küsimused on kursuste õppetegewuse raskuspunktiks ja ülalõuetatud ained läbi wõtta jarnase põhjalikkusega, et iga lastejuhataja oleks nende aladel täiesti tudus.

2. Kursuste korraldamiseks.

1. Käesolewa juure lisatud õppetawa tuleb läbi wõtta täies ulatuses. Kui aega ja võimalust jattub, wõi-

wad malewote pädalitub õppelawa täiendaba oma arandgemite järele ainetega, millede läbituimine efimeje järgulise tähtsusega ja milliseb arwataks tõrwalabada tähtsamaid puudusi lastesajandusilise tegewuse alal.

Õiäõppeainena nende kursantidele, kes wõõdunud aasta lastejuhatajate kursustest oja ei wõtnud, fiske wõtta „Õppelastmine ja selle korraldamine“, mis käesolewas awalbatud lüadõppelawana, et anda lastejuhatajate teadmisi, oskusi ja praktilisi kogemusi selles ulatuses, et nad oskaksid ja suudaksid kohtadel õppelastmise harjutusi efiseiswalt korraldada ja läbi wiia „Kaitseleitud lastemäärnustes“ antud juhendite kohaselt.

Muus ofas wõiwad malewote pädalitub kursuste õppelawa täiendamisel wabalt talitaba.

Selle juures tuleb hoiduda õppeainetega üldkoormamisest. Peab meeletama, et wäheste ainete põhjalik läbi wõtmine annab tunduvalt paremaid tulemusi, kui hulga ainete „läbi mafindamine“.

2. Lastejuhatajad ja nende kandidaadid on lohusiatud 1932./33. a. talise perioodi jooksul läbi tegema wähemalt ühe „Lastejuhataja kursuse“, käesolewas awalbatud õppelawa järele.

3. Lastes lastejuhatajate kursused on lastejuhatajate wäljadõppel aluskursused, milledele antakse lastejuhatajatele nende teadmiste ja oskuste aluspõhi.

Peale nende on soowitaw korraldada juuwsel perioodil weel lähtajalisi täienduskursuseid, milledele läbi wõtta ainult ühtinuid hädawoajalisemaid käsimusi.

4. Selseiswad talised kursused läbi wiia hiljemalt 1. mailis 1933. a. kursuseid korraldada arwul ja kohtades, et nendest osawõit ei tsjuneks lastejuhatajatele koormawaks. Neid korraldada malewtondades wõi malewtondade allüksuste loonidistes sarnase arwestusega, et kursantide arw liig suureks ei tõusets. Normaalne osawõitjate arw ühesi kursusest oleks 10—20 lastejuhatajat.

Taliste kursuste normaal lestuwsel oleks 2 päewa — 15—20 töõwundi.

5. Malewote pädalitub hiljemalt 15. mailis 1933. a. peastaabile efitada aruanne 1932./1933. a. talisel perioodil korraldatud lastejuhatajate kursuste kohta. Aruanne peab fisaaldama wähemalt järgmised andmed iga kursuse kohta eraldi:

- kursuse aeg, koht ja misjugujele alljusele (alljusele) korraldatub;
- kursuse lestuws: päewade ja töõwundide arw;
- osawõitjate arw (lastejuhatajad ja kandidaadid eraldi näidat);
- alljuse (alljuse) lastejuhatajate arw, kellele kursus korraldatub;
- kas käesolew õppelawa läbitõdetud lätes ulatuses, kui ei, fhis mis oja läbi wõdetud;
- misjugujele malewa pädilita poolt määratud lüadõppused läbi wõdetud,

g) tähelepanelub, järeleused ja soowitawad kursuste kohta.

3 Kursuse õppelawa.

Õttemalmistatawad harjutused lastimisele.

Õttemalmistatawad harjutused lastimisele tuleb läbi wõtta peastaabi poolt wäljaantud „Kaitseleitud lastinglastimise kool“ l wihus antud juhendite järele.

Käesolewa perioodi kursustel on lohusituslik lädi osawõitjatega läbi wõtta wähemalt „Põhiharjutus nr. 1.“

Wõimaluse korral on soowitaw läbi wõtta weel „Selharjutus“ ja „Põhiharjutus“ nr. 2.

Õhinglastimisele õttemalmistatawatele harjutustele tuleb kursustel eriline tähelepanu juhtida. Lastejuhatajad tuleb nii põhjalikult ette walmistada, et nad wõimeksid oleksid neid harjutusi kohtadel korraldama h kta juba 1933. a. juuwsel perioodil.

Eriti fclt olla kriipsutaba, et need harjutused on tähtsamad kaitseleitud lasteloolis. Lastejuhatajad tuleb weenele wiia, et neid harjutusi saab ja peab lgalpool korraldama ja et lastejuhatajad on lohusitatu d seda tegema. Tarmis on ainult heab taht, arusaamist ja melbi pingutist.

Retwade hooletanne ja kontrollimine.

Retwade hooletande ja kontrollimise alal lastejuhatajad wälja loolitaba seda wõrt, et nad suudaksid meestele lätte õpetada õigeid puhastuse wõtteid, hooletannet ja et nad suudaksid toimetada ka retwade kontroll ülewaatusi ning ülewaatusje tagajärgi registreerida.

Selles ofas läbi wõtta:

- püüsi puhastamine ja hooletanne:
  - puhastamise ja hooletande tähtsus;
  - mits peame puhastama raua õõnt pärast lastmist;
  - luidas puhastada raua õõnt pärast lastmist;
  - raua õõne „järelepuhastamine“;
  - raua õõne puhastamise reeglid;
  - püüsi muude ofade puhastamine;
  - püüsi hoidmine ja hoolidamine.

Läbi wõtta ulatuses, nagu see toodub „Lasturi Käfiraamatus“ lhl. 136—144.

- Püüsi ülewaatus ja tagajärgede registreerimine:
  - loostatub püüsi ülewaatus (w. Lasturi Käfiraamat“ lhl. 144—147);
  - püüsi kontrollimine obinadadega (w. „Lasturi Käfiraam.“ lhl. 147—148);
  - püüsi ülewaatusje tagajärgede registreerimine „Lasteraamatus“.

c) „Hooletande kohtsele“ koostamine. Peab jõõndma nii laugele, et igal mehel, kellele püüsi wälja antub, oleks ka oma „hooletande kohtsele“. Seda kohtsele peab lastur alati kaasa wõtma, kui tema püüsiiga äktsõit luhu wälja läheb (õppusele, lastimisele maõõwreile, wahitonda jne.). Hooletande kohtsele peab tingimata fisaaldama:

nähise, warba käepideme, topfilese wõi puhelilese püüsiõliga „Kaitõit“ ja puhastuse kaitse wõi talte.

4. Püüsiõppelawa. õppelastmine.

- õppelastmise harjutuste korraldamine ja nende tegelik läbituimine (w. „Lasturi Käfiraamat“ lhl. 125—136):
  - Abikorraldusi õppe- ja muude lastimiste alal;
  - lastejuhataja grupi organiseerimine ja ametmeeste määramine;
  - lastejuhataja ja teiste ametmeeste kohused;
  - lastejuhataja tegewus tegeliku lastimise läbituimisel;
  - ford tuleliini;
  - tohamuste näitamine ja lugemine.
- „Lasteraamatu“ pidamine:
  - tohamuste registreerimine „Lasteraamatus“;
  - lastemoona arwestamine;
  - märkuste tegemine „Lasteraamatusse“ lasturi lasttehnika ja edasiõõndumise kohta;
  - märkuste tegemine „Lasteraamatusse“ püüsiõde ülewaatusje ja seisjõõndorra kohta.

c) Lastejuhataja tegewus õpetajana lasterajal.

Lastejuhataja ei ole äfci lastimise juhataja lasterajal, waid ka lasturi õpetajaks. Sel alal lastejuhataja peab:

- ülesleidma lasturite puuduseid, mis talistatawad tohamat lastmist;
- need puudused tõrwaldama ja
- lasturitele lätte õpetoma lastewõtete põhimõtteid ja lätte harjutama õigeid lastewõtete sooritamise.

Lastejuhataja peab ise hästi tundma õõlpool lictletud tegewusi. Neid lasturitele lattedõpetamisel ei tohi mehi drillida kindla jablooni järele. Lasturite leletotalte ära tegewuse põhimõte ja need kindlad reeglid, milledest tuleb wantumatult kinni pidada. Muus ofas anda meestele wabadus enbil ise katkestada, nurida ja tegewust koõõndada ülesseatud põhimõtteid ja wõnete kohaselt.

Lastejuhataja peab tundma järgmised lastetegewusi:

- fihimine: fihimistwahendid, tasane kirj, kaibas wõtta tasasi kirpu, weab kirpu wõtmisel, mis on fihimine ja luidas seda lätte õppida, fihimise täpsuse kontrollimine kolmnurkõõde wõdamise abil (w. „Lasturi Käfiraamat“ lhl. 24—33);
- laelaela haaramine: õige ja wale haaramine (w. „Lasturi Käfiraamat“ lhl. 33—34);
- püüsi palgepanemine: õige ja wale palgepanemine (w. „Lasturi Käfiraamat“ lhl. 35—36);
- lulepeafimine (w. Lasturi Käfiraam., lhl. 36—40);
- lastesajand: lamades, põlwel, istu-

- des ja päästi, erandilised asendid (w. „Eesturi käsiraamat“ lht. 45—59);
- päästi laadimine, tühendamine ja kaitsewinnastamine [w. „Eesturi käsiraamat“ lht. 40—48];
  - sihtu seadmine [w. „Eesturi käsiraamat“ lht. 43—45];
  - tühenatud lastetegewuste kontrollimine [w. „Eesturi käsiraamat“ lht. 59—66];
  - tabamuste ennustamine [w. „Eesturi käsiraamat“ lht. 72—74] ja
  - pääsihtima lastumine w. „Eesturi käsiraamat“ [lht. 74—78].

(A. Valder)

Kolonel-leitnant, Kaitseliidu peastaabi
õppe-sporbiojakonna päälit

(A. Partis)

major, õppejaoakonna päälit.

Awaldan teadmiseks ja käsitamiseks
õhuse kaitsealaste kaitsealaste tõrgendamiseks
n. a. loohwitserideks:

1. jagu.

Üldine kaitsealaste
kaitsealaste tõrgendamiseks
noorem-alohwitserideks.

(A. O. R. E. n. a. loohw.).

(Wabar. Wajutusel 15. 10. 32. antud seadlus).

A. Üldosa.

1. Disipliin.

(R. D. E. 02. 04. 30.).

Disipliini mõiste ja discipliini waja-
dus kaitsealaste ja kaitsealaste (Sm. §§
7—12 ja R. E. kodutord). Disiplinaar-
wõim. Ülemuse disciplinaarwõim ja koh-
tuwõim wõhuford (R. D. E. §§ 1 ja 2).
Allohwitseri kui päälit ja juhi ülesanded
discipliini siwendamisel kaitsealaste ja kaitse-
alaste [Sm. §§ 77—101 ja R. E. kodu-
tord]. Disiplinaar-karistused kaitsealaste
ja kaitsealaste; nende tädemõtmine. Dis-
ciplinaarkohus. [R. D. E. §§ 5—8 ja
11—21 ja R. E. kodutord]. Keameestele
ja ajateenijatele allohwitseridele määrata-
wad karistused (R. D. E. §§ 22 ja 23).
Mida peab ülem arwestama disciplinaar-
karistuse määramiseks (R. D. E. § 30).
Jaoülema abi, jaoülema ja rühmawanema
wõimupiirid disciplinaar-karistuste määra-
misel (R. D. E. §§ 36—40 ja 45).
Karitud ja nende awaldamise lord (R.
D. E. §§ 61—70, 72, 73, 75 ja 76).
Ülema ja wanema haawamine sõna ja
teoga (S. R. E. §§ 96—98 ja 100—
108). Käsa mittetartamine ja wastuhakka-
mine (S. R. E. §§ 104—108, 110 ja
112). Wajtkonna teenistuskohuste täit-
misel wiibivate isikute haawamine sõna ja
teoga (S. R. E. §§ 113—116 ja 120—
128). Jootus oiet, omawoliline lahta-
mine ja lahtajaks teenistuse mitteilmu-
mine (S. R. E. §§ 124—131, 133, 134,
136 ja 137). Wajteenistuse ja torra-

pidamise määruste rikkumine (S. R. E.
§§ 153—161) Karistused jättegude eest,
mis on lorda saadetud sõjawäljal ja la-
hingutes (S. R. E. §§ 243—246 ja 248).

Wärkus: S. R. E. esitatud käsi-
mistes nõutakse teadmisi üldjoontes.

2. Sisetord.

(Sisemäärustit 17. 8. 27.).

Riigikaitsest ja kaitsewäeteenistusest
(§§ 1—6). Käsi ja käsutäitmine (§§ 13
—23). Sisemine ja wäliline sibe (§§ 24
—29). Jammaaline ja riiklik meeleolu
(§§ 30—33). Kaitsewäelase kutsest (§§
34—37). Kaitsewäelase peamised omadus-
sed (§§ 38—46). Kaitsewäelase üldkohu-
sed (§§ 47—67 ja lisa nr. 1) Ülemad
ja kajuakused (§§ 68—69). Wanemad ja
nooremad (§§ 70—75). Ülema iseloo-
mustus, omadused ja üldised kohused
(§§ 77—101, 115, 143 — wiimane lõik,
ja 188) Allohwitseride ja sõdurite üld-
kohused (§§ 102—109). Kaitsewäe kom-
bed. Üldised alused. (§§ 110—114—
üldjoontes). Sõjawäeline wiisatus (§§
116—133.) Kaitsewäelaste wastastitune
nimetamine (§§ 134—136). Kaitsewäe-
lised termidus- ja soowõnad ja wastused
neile (§§ 137—141). Üstikterwitamise
wiis ja lord mitmesugustel juhtumistel
(§§ 142—154). Meeskondade terwita-
mine (§§ 155—170). Etteandega esine-
mine ja enda esitamine (§§ 171—175 ja
176 wiimane lõik). Kaitsewägede üldine
jaoitus (§ 184). Jaoülema ja tema abi
kohused (§§ 417—424). Toitlustaja (§§
435—438, 644—647 ja 657—676).
Kokk (§§ 447—449). Rühmajoogaja
(§ 690). Ajateenijate täitmine (§§ 677
—679). Dõpawase teenistus-toimkonna
koosseis (§§ 468—472) Eõdotoimkond
(§ 478). Teenistus-toimkondaminejate ette-
walmistamine ja wäljaarastamine toimkonna-
wastusele (§§ 479—482). Teenistus-toim-
kondlaste üldkohused (§§ 484—490).
Toimkonna relwasus (§ 491). Aresti-
ruumi korrapidaja (§§ 520—528 ja lisad
3, 22 ja 28). Ühistöögi korrapidaja (§§
539—547 ja lisad 8 ja 24). Komp. ni
korrapidaja, korrapidaja abi ja walturid
(§§ 550—569 ja lisad 3, 25, 26 ja 27).
Wawatord — üldkohused (§§ 587—588).
Hommitane ärotus (§§ 589 ja 590).
Hommitune ülewastus ja aja lastamine
kuni õppuste alguseni (§§ 592 ja 593).
Eõdgtajad (§§ 594—598). Oppes- ja id-
aeg (§§ 599—608). Waba aeg (§§ 604
ja 605). Kälaliste wastuwõimine (§ 606).
Dhtune loendus ja eha (§ 608). Waga-
mahetamine ja ülemineel õõmalgustusele
(§ 609). Erakorralise wäljatule ästus ja
alarm (§ 612). Raskeruu ruumid ja siise-
leade (§§ 615—618 ja lisad 28 ja 30).
Lord ja puhtus lastarmu ruumes (§§ 619
—626). Wõrandate pesemine (§§ 621).
Jätkit number (§ 622). Üstik ülewastus
(§§ 695—698 ja lisa 31. Jgopawane

haigete läbitwaatamine ja arstiabi (§§ 699
—703). Kaitsewäelaste läbitwaatamine
erijuhtudel (§§ 704—706). Haigemõija
saamine ja tagafitulel (§§ 708—710).
Sõged rügemendi ambulantsis (§ 717).
Wõitlus jughaiantsie wastu (§ 714).
Sannas käitmine (§§ 716 ja 717) Sup-
lemine (§ 718). Pesu pesemine (§ 719).
Disiplinaarselt areteeritute aresti alla
paigutamise ja wabastamise lord (§§ 728
—732). Siikumise lord isanomal (§§ 733
—736). Wäljalubamine lastarmu purlo-
nust (§§ 737—748 ja lisa 32). Puhtus
(§§ 752—757 ja lisa 33). Pühad (§§
759—760). Omawoliline lahtumine (§§
761—763).

Kaitsealaste ülesanded ja õigused (R. E.
kodutord). Kaitsealaste koosseis (R. E.
kodutord). Sisetord kaitsealaste (R. E.
kodutord). Jaoülema, rühmajoogaja ja
nende abide kohused kaitsealaste (R. E.
kodutord).

3. Wajteenistus.

(Garnisoni määrustit 10. 10. 28.).

Garnison (§§ 1—6). Garnisoni ülem
ja komandant (üldjoontes) (§§ 7—37).
Wajteenistuse eesmärk, mõisid ja toim-
konnad (§§ 38—53). Wajteenistuse lii-
gid (54—55) Wajteenistuse wõim, rak-
med, relwasus ja lastemõim (§§ 70—
75). Tunnusidna (§§ 76—79). Garni-
soni wõitkondade õuutus ja rewideriitise
lord (§§ 80—88). Wajteenistuse siemine
wajteenistus (§§ 89, 90 ja 92 wiimane
lõik). Toimkonna wõim (§§ 94—109
ja lisa 7) Wajtkondade ja enimese wõhe-
tuse tunnimeeste wõhetus (§§ 110—120).
Tunnimeeste paigutus ja asukohtad (§§
121—125). Tunnimeeste wõhetus (§§
126—130 ja lisa 9). Sisetord wõitkonnas
(§§ 131—138) Siiselaikmine wõitkonna
ruumi (§§ 139—140). Wõitkonna ri-
wõistamine wõitkonna ruumis ja teotamine
relwadega (§§ 141—143). Wõitkonnast
wälja saadetu wõitkonnad (§§ 144 ja 145).
Wõitkonnaruumid ja nende siiseleade (§§
146—151). Wõitkonnaülema (§§ 165—
206 ja lisad 5, 11, 13, 14, 15). Wõit-
konnaülema abi ja asetäitja (§§ 207—214).
Tunnimehe üldkohused (§§ 215—228).
Tunnimehe erikohused (§§ 229—234 ja
259). Wõitkond ja wõitkonnad (§§ 235
—241). Saadetunnimees areteeritute kuni-
pidamiskohas (§§ 242—244). Wõit-
konna käsitaja (§§ 245—248). Erakorrali-
sed wõitkonnad wõitkonnad ja kodanliste
wõitkonnad juures (§§ 249—264). Rel-
wade tartwamine wõitteenistuses ja lori-
waliste isikute kuni pidamine (§§ 265—
272). Terwitamine, awaldamised ja ette-
pannetega esinemine (§§ 273—277) Kaitse-
wäe politseiteenistus (üldjoontes) (§§ 296
—322 ja lisa 18). Üstikute kaitsewäelaste
tulel ja minel garnisonist (§§ 327—329).
Wäljaspool garnisoni piirtoona haigesta-
tud kaitsewäelased (§§ 330—331) Kaitse-

